

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1070994/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק יוסף – נשיא, הרב יצחק אלמליח, הרב יצחק זר

מערערת: פלונית

נגד

המשיב: פלוני

הנדון: בעל שאינו מספק מדור לאשתו – עילת גירושין

### פסק דין

לפנינו ערעור על פסק דין בית הדין האזורי בחיפה מיום ט' באלול תשע"ה (24.8.2015). למעשה מדובר בבקשה להארכת מועד הגשת ערעור על פסק הדין שניתן כחצי שנה לפני הגשת הערעור בחודש פברואר 2016. בנסיבות תיק זה של פירוד רב שנים, נראה שיש להתיר את הערעור.

### רקע עובדתי נצרך

הצדדים בני העדה הגאורגית, נשואים משנת תשנ"א ולהם שלושה ילדים, חיים יחד ובנפרד מאז שנת תשס"ד – אז חזרה האישה ארצה מבלגיה עם ילדיה.

עובר לחזרתה ארצה, הגישה האישה תביעת גירושין נגד הבעל. התקיים דיון אחד קצר, שבסופו הודיע בא כוח האישה על דעת הבעל שהצדדים מנסים להגיע להסכם. בית הדין רשם לעצמו את הודעת הצדדים. מאז לא הייתה פעילות בתיק, ככל הנראה כיוון שהצדדים חזרו לשלום בית, והתיק נסגר.

תביעה שנייה הוגשה בחודש מאי 2009. כחודש לאחר הגשת התביעה הוגשה בקשה למחיקה בנימוק שהצדדים חזרו לשלום בית. בית הדין סגר את התיק וצירף ברכה לצדדים לשלום בית בר קיימא.

תביעה שלישית הוגשה בחודש אפריל 2010. דיון ראשון התקיים ביום ד' באב תש"ע (15.7.2010). הצדדים מסרו בדיון כי הם אינם מתגוררים תחת קורת גג אחת – האישה בחיפה אצל אמה, והבעל באשדוד, ומקום עבודתו באזור המרכז. הבעל טען שהפרידה הייתה בהסכמה כתוצאה מכך שאין לו אפשרות כלכלית לרכוש או לשכור דירה. עוד נמסר שהאישה הגישה תביעת מזונות בבית המשפט, ונפסקו לה מזונות בסך של 4,500 ש"ח.

האישה תבעה גירושין. הבעל תבע שלום בית ואמר ש'החלום שלי' הוא לשכור דירה. בית הדין הבהיר לבעל שאי אפשר להמשיך במצב כזה ללא סוף. הבעל הסכים. בסוף הדיון בית הדין אמר לבעל שבמשך כמה חודשים יעשה ניסיון להסתדר.

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

נקבעו מועדים לדיון נוסף, שנדחו שוב ושוב, עד שביום י"א בתמוז תשע"א (13.7.2011), קיבל בית הדין את בקשת הצדדים לבטל את הדיון ולאפשר להם ניסיון נוסף של שלום בית. הניסיון הנוסף לא צלח, וביום י' בכסלו תשע"ב (6.12.2011) בית הדין נעתר לבקשת האישה והחליט לקבוע מועד לדיון נוסף.

אחרי כמה דחיות התקיים דיון ביום כ"ד באייר תשע"ב (16.5.2012). התברר בדיון, שמחודש מרץ 2008 עד חודש אוגוסט 2011, האישה התגוררה אצל אמה, והבעל עבד באזור המרכז, והיה בא מדי פעם להתגורר עם האישה אצל אמה. האישה שבה על תביעת הגירושין, הבעל אמר שהוא רוצה באישה, אך ביקש לשקול את עניין הגירושין בכפוף לקבלת תנאיו – בעיקר בעניין החיובים הכספיים שהושטו עליו בבית המשפט ובהוצאה לפועל. יודגש שאת התביעות בבית המשפט הגיש הבעל. במשך כמה שנים הצדדים התנהלו לפי פסק בית המשפט, כאשר האישה מתגוררת אצל אמה והבעל משלם מזונות לפי הפסיקה. לאחר כארבע שנים, האישה פתחה נגד הבעל תיק בהוצאה לפועל מה שעורר את חמתו של הבעל.

עמדת בית הדין בדיון זה ובדיון שקדם לו הייתה, שהאישה צודקת בתביעתה היסודית שעל הבעל לדאוג למקום מגורים למשפחה. בית הדין אף הורה לבעל למצוא סידור בתוך שלושה חודשים, תוך שבית הדין מתרה בבעל שאם לא ימצא סידור, יינתן פסק דין לגירושין.

בימים י"ב וי"ד בכסלו תשע"ג (28.11.2011 ; 26.11.2011) התקיימו דיונים נוספים. הבעל שינה את טעמו בדיון, ואמר בהחלטיות שאינו רוצה להתגרש ורצונו לשקם את חיי הנישואין. האישה תבעה גירושין.

גם בדיון זה עמדת בית הדין הייתה שיש עילה לחייב את הבעל בגירושין. פרוטוקול הדיון כולו משקף את עמדת בית הדין, שלאור הפירוד בין הצדדים והניסיונות לשלום בית שכשלו, אין סיכוי לשלום בית.

עמדת הבעל בבית הדין התחלפה במהירות ובאותו יום ממש – י"ד כסלו תשע"ג (28.11.2012) – הופיעו הצדדים בבית המשפט ובסיועו הגיעו להסכם גירושין כולל.

ביום ו' שבט תשע"ג (17.1.2013) הצדדים שבו והופיעו בבית הדין וביקשו ארכה של שלושה חודשים לפחות.

ביום י' סיון תשע"ג (19/05/13) התקיים דיון. הצדדים ובאי כוחם הופיעו. בדיון התגלעה מחלוקת בין הבעל לבא כוחו. בעוד הבעל חזר בו מהסכמתו בבית המשפט להתגרש, בא כוחו אישר בפני בית הדין שהצדדים הגיעו להסכמות, וכי הוא אינו יכול להמשיך לייצג את הבעל במצב שנוצר.

בתחילת הדיון בית הדין הודיע לבעל חד משמעית (שורות 6–11 ר 20–23 לפרוטוקול), שלא יינתנו עוד ארכות, ובית הדין ניגש לכתיבת פסק דין לגירושין. ואולם לאחר שבית הדין שב ושמע את הצדדים, ואת הבטחות הבעל לדאוג לאישה לקורת גג, בית הדין החליט לתת לבעל הזדמנות נוספת לשקם את הנישואין, ולרכוש דירה בתוך שישים יום.

דיון נוסף התקיים ביום ט' טבת תשע"ד (12.12.2013). התברר בדיון שהבעל עשה מאמץ אמתי כדי לרכוש דירה. בכלל זה השיג התחייבות מבני משפחה והגיש בקשה למשכנתא, שלא אושרה לבסוף בגלל סירובה של האישה להיכנס להתחייבות מול הבנק. האישה אישרה את דברי הבעל ואמרה שלאחר כל מה שעברו, אין לה עוד אמון בבעל והיא אינה מוכנה לקחת על עצמה התחייבויות כספיות נוספות.

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

עוד התברר בדיון, שהצדדים קיימו יחסי אישות כמה פעמים בתקופה שקדמה לדיון. הבעל טען שזו התחלה חדשה, האישה טענה שהתפתחה, וחזרה על טענותיה מהעבר שעברה חיי גיהנום עם הבעל, אך עם זאת אמרה שאם הבעל יעשה מעשה ויקים עסק ויקנה בית, יש תקוה לשקם את חיי הנישואין.

לאור הנאמר בדיון, ניתנה בו ביום החלטת בית הדין, שבה ניתנה לצדדים ארכה נוספת להגיע להסכמות לכאן או לכאן.

כמה חודשים לאחר מכן – ביום ח' באדר ב' תשע"ד (10.3.2014), החליט בית הדין כי לאור הודעת הצדדים על ניסיון לחזרה לשלום בית, התיק מוקפא לשלושה חודשים.

למרבה הצער גם ניסיון זה לא צלח, וביום ט' באלול תשע"ד (4.9.2014) הצדדים הופיעו לדיון נוסף. הבעל שב ושיתף את בית הדין בתלאות שעברו על הצדדים בניסיונות לרכישת דירה. האישה הודיעה שאין לה עוד כוח והיא רוצה גט בלבד.

בית הדין, שהבין שאי אפשר להמשיך במצב זה ללא סוף, קבע בו ביום בהחלטה קצרה שעל הצדדים להתגרש.

אף שנפתח תיק סידור גט ונקבע מועד, הבעל סירב לגרש את אשתו.

ביום ג' בטבת תשע"ה (25.12.2014) התקיים דיון נוסף. הבעל שב ושיתף את בית הדין באופציה לרכישת דירה ומסר שלפי חשבון שערך ערב קודם, יש אפשרות שהצדדים ירכשו דירה. בתחילת הדיון בית הדין היה נחרץ מתמיד ואמר לבעל שהאישה אינה רוצה אותו ועליהם להתגרש. בהמשך התרכך בית הדין וניסה לשכנע את האישה לתת לבעל הזדמנות נוספת. האישה עמדה על רצונה בגירושין.

ביום ו' בטבת תשע"ה (28.12.2014) נתנה החלטת בית הדין, שעל הצדדים לנהל משא ומתן בעניין עתיד חייהם.

וביום ט' באלול תשע"ה (24.8.2015) ניתן פסק הדין נשוא הערעור.

### עיקרי פסק בית הדין האזורי – נשוא הערעור

1. בית הדין התרשם שהאישה הפכפכה בדעותיה ובעמדותיה.
2. בתחילה, היה ניתן להתרשם כאילו היא טוענת 'מאיס עליי', אך אחר כך חזרו בני הזוג לשלום בית זמני וליחסי אישות. ההתרשמות כעת היא שסירובה הוא רק בגלל התעקשותה שלא לחתום על משכנתא ולמסד את התחייבויותיה בנושא הדיור.
3. הבעל כן בדבריו, מוכן לעשות הכול כדי להשכין שלום, אוהב את אשתו ואת ילדיו. מאידך גיסא, ניסיונותיו לייצב את המצב הכלכלי והמשפחתי לא צלחו עד כה.
4. תביעת האישה אינה כנה, וכל רצונה הוא לקבל דירה שלא תהיה משועבדת לכל תשלום עבורה. כלומר, שהבעל יגיש לה את מפתחות הדירה "על מגש של כסף".
5. אי אפשר להחיל את דברי הגר"ח פאלג'י בנדון דידן כיוון שהצדדים פרודים אך כשנים עשר חודש ולא שמונה-עשר חודשים, כפי שכתב הגר"ח.
6. בית הדין ממליץ לצדדים להתגרש בגלל הכעסים הרבים שהצטברו ביניהם.

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

### הטענות בכתב הערעור

בכתב הערעור שהגישה האישה לבית הדין דנן טענה המערערת כי יש לחייב את הבעל במתן גט מן הסיבות הבאות:

1. בית הדין שגה בקביעתו כי תביעתה לגירושין אינה כנה. המערערת כנה בתביעתה וחפצה לפתוח פרק חדש בחייה.

2. הצדדים נפרדו כבר בשנת 2009, ואם כן הסירוב הוא ממושך ולא קצר כפי שכתב בית הדין קמא.

3. אין יחסי אישות מחודש אפריל 2014.

4. המשיב אינו זן ואינו מפרנס את אשתו ואת ילדיו.

5. המערערת הגישה תלונות למשטרה בגין הטרדה ואיומים ובקשה לצו הגנה.

6. המערערת ניסתה לכוון שלום בית ללא הצלחה, ונראה בבירור שאין סיכוי להצלחתו בעתיד.

המשיב לא הגיש את תשובתו לכתב הערעור.

### דיון והכרעה

האישה חוזרת ומציגה כל העת את תביעתה לגירושין, אך הסכימה כמה פעמים לעשות ניסיון לשלום בית. הבעל חזר שוב ושוב על רצונו בשלום בית, אך חתם על הסכם גירושין בפני בית המשפט. נראה שרצונו של הבעל בשלום בית הוא רצון כן. כן נראה שהטענות החמורות של האישה על הבעל באשר להתנהגותו ואורח חייו בתקופה שבה התגוררו הצדדים בחו"ל ואף לאחר מכן כשחזרו לארץ – אינן מבוססות או שאינן גורם מכריע בשיקוליה של האישה אם לחזור לחיי שלום בית עם הבעל אם לאו.

דבר ברור נוסף הוא שבמשך כשמונה שנים הבעל לא היה מסוגל לספק לאשתו קורת גג ראויה. בית הדין האזורי היה לזירת הצעות ורעיונות לרכישה או שכירה של קורת גג לצדדים – רעיונות שדבר מהם לא התממש. וכן: הבעל לא מפרנס את אשתו וילדיו – נכון להיום רובץ עליו חוב מזונות בסך מאתיים אלף ש"ח.

האבחנה של בית הדין האזורי באשר לטענת האישה שהבעל מאוס עליה ודוחה אותה ורצונה בגירושין בכל מקרה – נכונה.

ואולם יש לדעת, שגם אישה שרוצה בבעלה אינה צריכה לוותר על זכויותיה הבסיסיות המוקנות לה מתוקף היותה אישה נשואה. וכאשר הבעל אינו מצליח לספק את אותן זכויות בסיסיות יש עלילה בדין לחייבו ואף לכפותו לגרש את אשתו, כפי שיפורט להלן:

**חיוב בגט לבעל שאינו זן את אשתו**

איתא בגמרא כתובות (דף עז ע"א):

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

”אמר רב: האומר איני זן ואיני מפרנס – יוציא ויתן כתובה. אזל ר’ אלעזר אמרה לשמעתא קמיה דשמואל, אמר: אכסוה שערי לאלעזר! עד שכופין אותו להוציא – יכפוהו לזון. ורב? אין אדם דר עם נחש בכפיפה.”

ולהלכה – נחלקו הראשונים: הרי”ף (שם דף לו ע”א מדפיו) ורבנו חננאל (הובא ברמב”ן וברשב”א – כתובות שם) פסקו כשמואל. ובעל הלכות גדולות (הלכות כתובות סז עמודה ג, במהדורת מכון ירושלים – עמ’ שסג) פסק כרב.

וכתב הרשב”א (שם):

”ואפילו לדברי רבנו חננאל ורבינו אלפסי ז”ל אפשר לומר שאם אין בית דין יכולים לכופו לזון כגון שאין מוצאין לו במה לפרנס, אי נמי שהוא עני ואינו רוצה להשתכר להרויח ולזון שכופין אותו להוציא, דהא שמואל לא דחי לה להא דרב אלא מהאי טעמא דעד שכופין להוציא יכפוהו לזון, הא אם אין יכולים לכופו כופין להוציא.”

והרמב”ם (הלכות אישות פרק יב הלכה יא), אחרי שפירט את שיעור עיקר מזונות האישה, כתב וזו לשונו:

”במה דברים אמורים בעניי שבישראל אבל אם היה עשיר – הכל לפי עשרו. אפילו היה ממונו ראוי לעשות לה כמה תבשילי בשר בכל יום – כופין אותו ופוסקין לה מזונות כפי ממונו. ואם היה עני ביותר ואינו יכול ליתן לה אפילו לחם שהיא צריכה לו – כופין אותו להוציא ותהיה כתובתה חוב עליו עד שתמצא ידו ויתן.”

וכתב המגיד משנה (שם) שדברי הרמב”ם הם כדברי הרשב”א, דאם אין לו ואי אפשר לכופו לזון – כופים אותו לגרש.

ורבנו ירוחם (מישרים נתיב כג חלק ה) הביא דברי הרמב”ם וכתב:

”ותמהו עליו למה כופין אותו להוציא מאחר שאין לו ממה לזונה כי דוקא כשיש לו כופין מאחר שאינו רוצה לזון אבל אם אין לו אין כופין כמו בעל חוב שאין לו וכן כתב רבינו תם בתשובה.”

ובכסף משנה (שם), הביא דברי רבנו ירוחם וכתב:

”ויש לתמוה על תמיהתם, דמה ענין זה לזה – דבעל חוב אין תקנה בדבר, מה שאין כן בנדרון זה שיש תקנה שיוציאנה ומאחר שאחד מתנאי הנישואין הם המזונות: אם אין לו במה לזון – יוציאה.”

וכן פסק מרן השולחן ערוך (אבן העזר סימן ע סעיף ג): ”ואם היה עני ביותר ואינו יכול ליתן לה אפילו לחם שהיא צריכה – כופין אותו להוציא.”

וברמ”א שם הביא את הדעה החולקת: ”ויש אומרים שאין כופין אותו להוציא, מאחר שאין לו.”

אותן הלכות שנאמרו במזונות נאמרו במדור, כמו שפסק השולחן ערוך (שם סימן עג סעיפים ב רה):

”המדור ששוכר לה: בית של ארבע אמות על ארבע אמות, ותהיה רחבה חוצה לו ויהיה לו בית הכסא חוץ ממנו [...] אם קצרה ידו ליתן לה אפילו בעניי שבישראל – כופין אותו להוציא [...]”

ועיין בפד”ר (חלק א עמוד 201 ואילך ועמוד 239 ואילך, פסקי דין מהדיינים: הג”ר אליעזר גולדשמידט; הג”ר שלמה קרליץ; הג”ר יוסף בבליק), שחיוב מדור הוא בכלל חיוב מזונות ודינם שווה לעניין חיוב וכפייה.

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

ועיין שולחן ערוך (שם סימן קנד סעיף ג), ועיין בפתחי תשובה (אבן העזר סימן ע ס"ק ב רג) שהקשה שלכאורה מרן השולחן ערוך סותר דברי עצמו, וביישוב החתם סופר שהביא שם וכן שדעת כמה מחשובי האחרונים שהעיקר כדעת מרן השולחן ערוך והרמב"ם. וכך כתב בכנסת הגדולה (אבן העזר סימן ע הגהות בית יוסף אות ב).

ועיין בפתחי תשובה (שם) הכרעת החתם סופר להלכה (בתשובה אבן העזר חלק א סימן קלא), דמי שיכול לעבוד ולפרנס ואינו עושה כן – לדברי הכול כופים אותו בשוטים. ומי שאינו יכול – לרמב"ם ומרן השולחן ערוך כופים אותו בשוטים, ולרבנו תם והיש אומרים ברמ"א כופים במילי.

אמנם בחזון איש (אבן העזר סימן קח אות י) חלק על החתם סופר וכתב: שלדעת רבנו תם, אין כופין את מי שיכול להשתכר ואינו עושה כן, דרבנו תם וסיעתו סבירא להו כדעת הראשונים שהובאו בטור (אבן העזר שם) וברמ"א ובנושאי כלים (שם סוף סעיף ג), שהבעל לא חייב לעבוד ולהשכיר את עצמו, ולכן גם מי שיכול לעבוד ולהשתכר ואינו עושה כן – אין כופים אותו לגרש.

ואולם גם בחזון איש (שם) כתב בשם כמה ראשונים, שגם לסוברים שהבעל לא צריך להשכיר עצמו, מכל מקום חייב לגרש וכופים אותו על כך. וכך כתב בשו"ת מהרי"ט (חלק א סימן קיג).

גם בפד"ר (חלק א עמוד 215, בפסק דין מהדיינים הנ"ל), ובפד"ר (חלק א מעמוד 77, מהדיינים: הג"ר שלום מ' אזולאי; הג"ר אליעזר יהודה ולדינברג; הג"ר יוסף קפאח), נראה שנקטו לעיקר כאחרונים הסוברים שמי שיכול להשתכר ואינו עושה כן – שפיר דמי לכופו לגרש.

וכן בפד"ר (חלק ד מעמוד 164 מהדיינים: הג"ר עובדיה דאייא; הג"ר יוסף שלום אלישיב; הג"ר בצלאל זילטי), נכתב שלדעת רוב הפוסקים: בעל שיכול לעבוד ולפרנס את אשתו ואינו עושה כן – כופים עליו לגרש את אשתו.

ומעתה יש לדון בנסיבות דנדון דידן.

במשך כשמונה שנים לבני הזוג לא הייתה קורת גג. גם אם בתחילה האישה הסכימה להתגורר באופן זמני אצל אמה בגלל מצבו הכלכלי של הבעל, כאשר ראתה שהעניין נמשך בלי סוף – תבעה להתגרש, ובדין תבעה. ואין לומר שסברה וקיבלה, דעיין בית שמואל (סימן קנד ס"ק ו) בדינא דבעל שאומר "איני זן ואיני מפרנס", דכתב דאפילו קבלה עליה שלא יזונה, יכולה לחזור בה ולתבוע מזונות.

אלא דאכתי יש לעיין בזה, דסוף סוף הייתה לאישה קורת גג אצל אמה, ואפשר שבכהאי גוונא לא כופים על הבעל לגרשה לדברי הכול – דעיין במהרי"ט (שם) שכתב:

"[...] אלא שיש לפקפק בנדון דידן שחמיה אומר לכשתבא לביתי אזונה כמו שהייתי זן אותה בתחילה, אם כן אין כאן טענת חיי נפש שהרי יכולה לגלגל עמו בבית חמיה כמו שהייתה מגלגלת עמו עד עכשיו. איברא שאין האיש יכול לכוף את אשתו שתדור בבית אביו עם קרוביו וקרובותיו וגם לא שתהא נזונת על יד אביו [...] וכאותה שאמרו בירושלמי בפרק המדיר דפריך ויעמיד פרנס ומשני רשות ביד אשה לומר אי אפשר להתפרנס מאחר אלא מבעלי [...] ומכל מקום נהי דלא מצי כייף לה אלא אמרינן ליה שיוציא ויתן כתובה וכפיה במילי וקרינא ליה עברינא אבל לכופו בשוטינן כדין האומר איני זן ואיני מפרנס לא כייפינן ליה."

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

אך זה אינו, דשאני התם בתשובת המהרי"ט שהבעל דאג לאישה למדור אצל אביו – אף על פי שאינה ניונת מידו של הבעל – סוף כל סוף אין כאן טענת חיי נפש כמו שכתב המהרי"ט. אבל במקום שהבעל לא דואג לאישה למקום מגורים, והאישה דואגת לעצמה לסידור אצל אמה – וכי יעלה על הדעת שהבעל יוכל להיפטר בכך? אם כן לא שבקת חיי לכל בנות ישראל, דכל בעל יזניח את אשתו עד שיחוסר עליה יהודים רחמנים ויזונו אותה.

וגדולה מזו מצאנו בשו"ת חתם סופר (שם) שכתב שאף אישה שיכולה לזון משלה – אם בעלה אינו זנה – כופים או מחייבים אותו לגרשה. קל וחומר בנידון דידן, שהאישה אינה יכולה לזון משלה וסמוכה על שולחנה של אמה.

ואף שהבעל טען במשך כל השנים שהוא עובד יום ולילה ואינו מצליח לדאוג לאשתו ולילדיו לקורת גג – יש לדחות טענה זו על אתר. בידוע שקורת גג לבני המשפחה הוא דבר שעומד בראש סדר העדיפויות אצל כל בני זוג. אי אפשר לקבל מצב כזה של שני בני זוג שעובדים ובכל זאת במשך שנים הבעל לא מוצא דרך להבטיח לאשתו קורת גג, למרות היות האישה נכונה כמה פעמים לחזור עם הבעל לשלום בית, ובכל זאת עד היום האישה מתגוררת אצל אמה.

וכעין זה מצאנו בפד"ר (חלק א מעמוד 201, מהדיינים: הג"ר אליעזר גולדשמידט; הג"ר שלמה קרליץ והג"ר יוסף בבליקי), שדחו את טענת הבעל על אי יכולתו לשכור דירה, לפי אומדן דעת וידיעת בית הדין שאדם במעמד דומה דואג למדור לאשתו וילדיו. נעתיק קטע מפסק הדין:

"אשר לנידון דידן סבור בית הדין כי יש להגדירו בגדר 'יש לו ואינו רוצה לפרנס' כי אדם במעמדו החומרי של הנתבע – נהג ושותף במונית – יש לו היכולת לשכור דירה. וגם אם אין לו כסף מזומן בכיסו מספיק למטרה זו – יש לו האפשרות למצוא דרך להשיג את הכספים הדרושים, וכלל האנשים ממעמדו וסוגו משיגים דירות וגרים בדירות. ומכיוון שכן, אם הוא אינו עושה כך – הרי הוא מורד."

ועל אף הבטחותיו החוזרות ונשנות של הבעל והצעותיו – חדשים לבקרים – לרכוש או לשכור דירה, בפועל נראה שלא קורה דבר. ההסבר של ביה"ד האזורי – שרצונה של האשה 'לקבל' דירה מהבעל – תמוה לאור העובדה שמדובר היה בחזרה לשלום בית ושותפות ולא בחלוקת רכוש – בגירושיין: מדוע שהאישה תסכים לחזור לשלום בית [אם מטרתה] לרכוש דירה על חשבון הבעל, בפרט כשידוע לאישה שמרבית הסכום לרכישה יבוא ממשכנתא, שאליה ישועבדו חלקי שני בני הזוג בדירה, אם כך איזה רווח מיוחד יש לה בכך שתסכים לחזור לשלום בית ולרכוש עם הבעל דירה.

מקרה דומה נידון בפד"ר דלעיל (חלק א עמוד 77 ואילך). נעתיק קטע מפסק הדין:

"ויש להוסיף שבנידון דידן, שנתברר שהבעל נעדר הרבה מהבית והוא בעל תחבולות – הרי זה נחשב כאין ביד בית דין לכופו לזון, שנפסק באבן העזר סימן קנ"ד (סעיף ג) שאם תרצה אשתו כופין אותו להוציא מיד וליתן כתובה, וכדמצינו בשו"ת הרשב"א (סימן תרצג), ונפסק תמציתו ברמ"א באבן העזר שם שהשיב דבמי שהורגל לשלחה תמיד ושלא לזונה אפשר דאפילו שמואל (בכתובות דף ע"א) מודה דבהא לא תיקום בהדיה בדינא ודיינא ותמות ברעב בינתים וכו' עיין שם, ודון מינה דהוא הדין להיפך כשהוא רגיל לחסור תמיד מלבוא אצלה הביתה, דמאי שנא, ובפרט בנידון דידן שנתגלה הבעל כתחבלן גדול ועניה זו מסורה בידו, באין בדינו לשים לו שומר על הפתח תדיר, ויש לזה גם קצת דמיון למה שהשיב בשו"ת מבי"ט (חלק א סימן עו)

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

לכוף לגרש למי שהניח אשתו כמה שנים והולך ונע ונד מעיר לעיר ומעולם לא שלח לה שום דבר, משום שאפילו למאן דפסק כשמואל אם אין יכולים לכופו לזון יכפוהו להוציא, והוא דבר ידוע בנדרון זה שאינם יכולים לכוף זה האיש לזון שהולך מעיר לעיר ומשתמט ממי שתובע ממנו מזונות לאשתו, ולכן כפיה זו כדין היא עיין שם. והוא הדבר גם בנידון דידן; מסוגל הנתבע בתחבולותיו להשתמט תמיד מלזונה כשם שעשה עד כה, ויש יסוד לאשה לא להאמין להבטחותיו בזה להבא כי כבר הוחזק האי גברא לערמומי ולהפכפך."

### מסקנה

לאור כל האמור, מוחלט לקבל את הערעור ולהורות:

א. הבעל מר [פלונני] חייב לגרש את אשתו [פלוננית].

ב. ניתן לפרסם פסק דין זה בהשמטת פרטים מזהים.

### הרב יצחק יוסף – נשיא

מצטרף לפסק הדין של כבוד הנשיא.

### הרב יצחק אלמליח

אף אני מצטרף לפסק הדין של כבוד הנשיא, ונראה להוסיף עוד סיבות לחיוב גט:

א. כיום עברו יותר משמונה עשר חודשים לפירוד, ואם כן גם לדעת בית דין קמא יש לחייב.

ב. אין יחסי אישות מחודש אפריל 2014.

ג. אין סיכוי לשלום בית.

### הרב יצחק זר

לאור כל האמור מוחלט כאמור בפסק הדין של כבוד נשיא בית הדין הגדול.

ניתן ביום ט"ז אייר תשע"ו (24.5.2016)

הרב יצחק זר

הרב יצחק אלמליח

הרב יצחק יוסף – נשיא